

Og kjolen var af
Holger Blom

Konfektionsindustrien, der i 50'erne for alvor begyndte at masseproducere beklædning til alt og alle, overfløddiggjorde ikke alene symaskinen i de små hjem, men også den finere skrædderkunst. Danmarks største modecréateur, Holger Blom, blev den sidste. En stor kunstner og et elskeligt menneske, fortæller Bjame Kildegaard, der er dragt- og kulturhistoriker.

»**HAN SYEDE IKKE KJOLER.** Han kastede stoffet på én. Stofferne trillede hen ad gulvet. »Kom med mere stof!«, beordrede han sine medhjælpere og slog ud med arme og ben.

Til denne aften kastede han noget rosa duchesse-agtigt silke rundt om mig og snoede det og sagde, sådan og sådan skal det være - og det blev så fantastisk en kjole«, fortæller skuespillerinden *Helle Virkner* i sin erindringsbog, *Billeder fra mit liv*.

Helle Virkner beskriver et besøg i modesalonen hos den legendariske *Holger Blom* i Holmens Kanal i København engang i begyndelsen af 1960'erne, mens hun var gift med daværende statsminister *Jens Otto Krag*. Mange andre kunne have fortalt om lignende oplevelser. Kvinderne elskede ham og forguede ham. Holger Blom var en myte allerede i levende live.

Han kastede stoffet på en, beskrev Helle Virkner Holger Bloms metode. Og sådan gjorde modeskaberne især fra slutningen af 30'erne til 1950. Andre syede så herlighederne sammen. Modeskabere har altid hadet snitmønstre.

HOLGER BLOM HUSKES ikke blot af dem, der kendte ham personligt og af dem, der kendte ham fra omtaler - [60|61] erindringer om ham er så at sige gået i arv.

Selv hos ganske unge mennesker vækker navnet Holger Blom fornemmelser af en periode, hvor Danmark måske modemæssigt var på højde med Paris? Holger Blom var læremester for *Erik Mortensen*, der blev arving til *Pierre Balmain's* modehus i Paris - og for *Jørgen Bender*, der både har syet *dronning Margrethes* og *prinsesse Alexandras* brudekjole samt et væld af kreationer til kongehusets kvindelige medlemmer og dets omgangskreds. Holger Blom døde i 1965. Myten fortæller at *dronning Ingrid* sørgede for at få ham hasteindlagt midt under en prøvning på Amalienborg. Året forinden havde han afleveret *prinsesse Anne Maries* brudekjole og hele garderobe til brylluppet med kong Konstantin af Grækenland.

HOLGER BLOM BLEV FØDT I 1906 i Skanderborg, hvor faderen var fabrikant. Efter studentereksamen tog han til København og indskrev sig i 1925 på universitetet. Midlerne var små og hovedstadens fristelser store. Studierne kedede ham, og han begyndte at sy til en række kvindelige

bekendte, der med begejstring modtog hans påfund og viderebragte anbefalingerne om hans dygtighed.

I 1930 indrettede han salon og ansatte syersker, der kunne virkeliggøre hans ideer fra tegninger og realisere de svøbte draperinger til færdig dragt. Allerede fra starten klarede han sig relativt godt. Der kom nye kunder til - kvinder med navn og ry, og de bragte drømmen om opnåelig pariserluksus videre til endnu flere.

1930'ernes økonomiske depression understregede drømmen om luksus og forbrug, om en anden virkelighed end hverdagens, hvad der mærkedes inden for underholdningsindustrien: film, musicals, teater, revy og cabaret.

Holger Blom havde altid åben flip og åbne manchetter. Han førte sig frem i bomulds - og hørhabitter i matros - og mælkestribet stof, i syrenfarvet råsilke, som ingen mandlig skrædder i hele kongeriget ville røre med en finger. Her er han i atelieret med Helle Virkner som kunde og med Liva Weel og Bodil Kjer på væggen.

LIVA WEEL KALDTE på sit bramfri københavnske Holger Blom for *min legemsomskaber. Maguerite Viby*, der var filmens og det folkelige teaters kække, sjove pige på vej mod succesens tinder, havde sin private skrædderbuste, formet efter personlige mål og med indgraveret navn i en lille messingplade, stående hos Blom. Det sparede mange tidkrævende prøvninger; men fordrede til gengæld vægtmæssig stabilitet, hvad bestemt ikke var problemet for pigen med fut i - i modsætning til Liva, der dels på grund af sygdom, dels på grund af urelmæssig livsførelse var skiftevis tynd og tyk. Men legemsomskaberen klarede også det problem.

Efter anden verdenskrig begyndte dansk film og teater efter amerikansk mønster at bruge modeskabere til at lave kostumer. For Holger Bloms vedkommende blev det til pragtfulde, sjove og elegante kostumer i musical-filmen, *Mød mig på Cassiopeia*, fra 1951.

Her kostumerede han for den store offentlighed første gang skuespillerinden *Bodil Kjer*, der i filmen spillede den enlige lille muse mellem himmel og jord, som vi husker fra Kai Normann Andersens kendte

melodi.

Bodil Kjer blev også i virkeligheden en af Bloms musser. Mange modeskabere oplever ligesom mange bildende kunstnere en dag at stå over for den person, den krop og den personlige udstråling, de egentlig ubevidst har syet til eller malet i deres værker. Nutidens bedste eksempel er modeskaberens Yves Saint Laurents muse, skuespillerinden Catherine Deneuve.

BODIL IPSEN FIK SYET hos Blom til sine store roller på Det kongelige Teater. Hun introducerede Bodil Kjer til Blom allerede i dennes debutrolle i 1937, hvor hun selv instruerede. Bodil Ipsen vidste, at det betød alt for en skuespiller at være et med sit kostume og sin maske.

Selv beretter Bodil Kjer i sine erindringsamtaler med journalisten og forfatteren Marie Tetzlaff, *Et offentligt fruentsimmer*, fra 1997, hvordan forholdet til Holger Blom udviklede sig både professionelt og privat.

Fra hovedrollen i Thornton Wilders *På et hængende hår* i 1946 til rollen som Maggie i Ernst Bruun Olsens *Teenagerilove* i 1962, hvor rolle, kostume - cocktailkjole med spaghettistroppe - og skuespillerens talent gik op i en højere enhed.

Men også på Det Ny Teater, hvor Tennessee Williams' overrhyggelige drama, *Kat på et varmt bliktag* havde premiere i 1956, var det Blom, der klædte Kjer på fra inderst til yderst. *Dressed to kill* kunne man sige snart 50 år efter, smartere i replikken.

Men der var mange andre, der sværgede til Danmarks Holger. *Grevinden på tredje sal*, minister Erna Hamilton kom der ofte, fru Niels Bohr var i Holger Blom ved de lejligheder, hvor der vistes særlig ærbødighed for hendes mand, og borgerskabets og aristokratiets kvinder fulgte naturligvis trop.

Ikke alle var lige gode betalere, skriver journalisten og senere teaterdirektør Knud Poulsen i sine erindringer fra 1985, *Gør som du vil - og tag hvad der kommer*. Holger Blom var ingen ørn til den mere administrative side af forretningen. Mange kunder snød ham, så vandet drev, og når hans egne restancer til stofleverandørerne ikke blev betalt, skyldtes det en blanding af distraktion og simpel pengemangel.

De kunder, han elskede højest, [61|62] fik ofte alt for små regninger, fordi han simpelthen elskede at lave tøj til dem og regnede dårligt selv. De, der kunne betale prisen, fik den ofte sat ned - eller de glemte slet og ret at betale, når han ikke huskede at sende regningen.

Hans medarbejdere elskede ham. Arbejdede ofte over, fik ringe betaling, men mødte en verden - og fik en anbefaling, der en dag kunne skaffe dem mere ordnede ansættelser - eller blev og åndede med mesteren. Eller blev gravide, giftede sig, blev hjemmegående og fortsatte sygeringen sort.

Manden bag manden, bag damerne og de kendte mænds kendte damer, havde naturligvis en trofast og opofrende kvinde bag sig, som der ikke findes noget foto af. Hun mønstrede ham morgen og aften med sin fordomsfrie justits. Nille hed hun og hun serverede ham stegt lever på sengen, fortalte Bodil Kjer. På fotografiet nipper draperingens mester til et lettere måltid. Måske en lille canape med laksetatar og en hvid bourgogne ?

HOLGER BLOM VAR IKKE den eneste fremragende, danske modeskaber i mellemkrigstiden og i årene efter. Han delte rangen med tre andre begavede modeskabere. De konkurrerede indbyrdes, men var venner. Rejste sammen eller mødtes til opvisninger i Paris, hvor de hentede inspirationen og bragte det nye med hjem til den lille københavnske inderkreds, der ikke selv købte i Paris.

Holger Blom var nummer et af tidens B'er inden for dansk/international mode. *Preben Birck* (1906-92) var det andet B, mens *Uffe Brydegaard* (1901-62) var det tredje.

Brydegaard var begyndt sin karriere hos Blom, men gik hurtigt sine egne veje og kom som den eneste af dem til at lave konfektion, det vil sige massefremstillet mode.

Birck var den eneste, der havde international erfaring, idet han som ganske ung i Paris havde leveret tegninger til den største personlighed inden for moden efter århundredeskiftet: *Paul Poiret*.

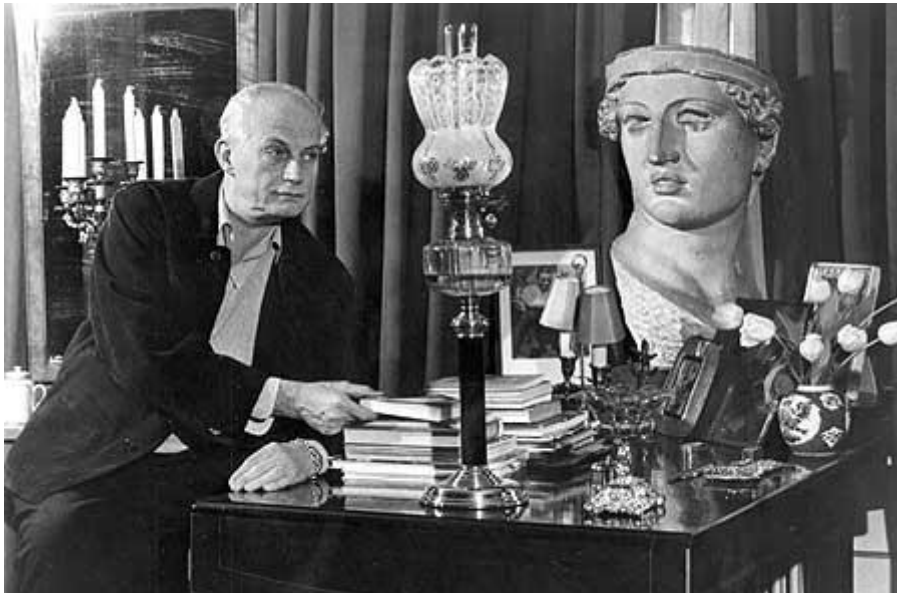
Men ligesom de to andre B'er havde han ingen rigtig uddannelse. En baggrund, der ikke adskilte dem fra samtidens internationale stjerner. De allerfleste succesfulde modeskabere, selv i Paris, begyndte alle med at ville noget andet, før de kastede sig over modens fascinerende, men behårde verden.

I selskab med Blom, Birck og Brydegaard gjorde en fjerde person sig gældende som lillebror og med kun et halvt B i sin signatur. Det var Magasins kjolechef, *Ejnar Engelbert*, der teknisk og stilmæssigt var bedre end de øvrige, men som aldrig ejede egen salon, og som slet ikke levede op til den excentriske livsstil, der prægede Blom og Birck.

ERIK MORTENSEN BLEV engang i et interview spurgt om, hvilken omvæltning det var at komme fra Blom i København til Balmain i Paris. »Absolut ingen«, svarede han. »Den største omvæltning i mit liv var at komme fra Frederikshavn til Holger Blom i København.«

At stå over for Danmarks Holger, der hver morgen mødte op nystrøget og velsoigneret, selvom han havde drukket tæt natten lang på en af Københavns skumle bøssebarer. Som altid havde tabt en halv flaske parfume i åbningen på den åbne skjorte, og som aldrig bevægede sig de 75 m fra salonen til Magasin eller D'Angleterre uden at bestille en taxa. Som mindst to gange om måneden tyranniserede Parfumeri Breinings yndige ekspedienter, når de havde glemt hans helt personlige cremer, tinkturer, cologne, eau de toiletter og parfumer.

Dybt krænket, på nippet til et hjerteslag, lod Blom sin beautybox i bordeauxfarvet oaseged med ægte krystalflaconer og cremedåser i pastelfarvet opaline blive fyldt op. Men han lod aldrig gå et døgn, uden at han havde fået et slag Bezique med sin gamle husbestyrerinde *Nille* i lejligheden øverst oppe, på hjørnet af Kronprinsessesgade og Dronningens Tværgade.

Kvinderne forguede ham - kvindernes mænd frygtede ham, fordi han ramte dem på pengepungen. Men mange mænd oplevede ham som det nødvendige led til deres drømmekvinde, ven og veninde til deres hustruers sorger, bekymringer og spekulationer. Men han fik aldrig selv sin elskede for livet: den mand han drømte om.

SOM UNG JOURNALIST specialiserede Knud Poulsen sig i mondæne interviews. Han faldt pladask for Holger Blom og har beskrevet flere af sine samtaler med ham. Med den kærlige intimitet og distance, som er den lydthøre interviewers adelsmærke. Blom besvarede i et af de første interviews spørgsmålet: »Hvad synes De om Hitler?« med en lille pause og sætningen: »Han er uchik«.

Holger Blom var den smukkeste mand, der nogensinde var i Danmark, påstod Poulsen. For Bodil Kjer var han måske den bedste og betydeligste

ven. En rejsekammerat af format, en livselsker og en verdensmand med sans for den store, ubegribelige skønhed. En excentriker, men aldrig uærlig.

»Han var både en ven og en veninde«, fortæller Bodil Kjer, der i sine erindringer ikke skjuler Holger Bloms åbenlyse homoseksualitet.

Om en rejse til Venedig fortæller hun således: »Efter en dejlig middag sendte han mig i seng, og så gik han ud på eventyr. Han var jo varm på de der gondolierer. Det var egentlig meget sørgeligt, for de er så frække, og de tjener penge på det«.

HELLE VIRKNER ER i sine erindringer ligeledes åben om det, alle vidste i samtiden. I den første tid som hustru til den evigt rejsende og travle statsminister kundgør hun for Krag, der næste dag er på vej til Prag, at hun under hans fravær skal spise intim middag med Holger Blom på D'Angleterre.

»Jens stivnede og vendte sig om: »Nej, det skal du i hvert fald ikke. Folk kunne misforstå det«, reagerede han.

»Jamen, Jens, alle ved jo, at Holger Blom ikke er til damer på den måde ...«, forklarede hun sig. Statsministerens afgørende svar lød: »Det ved socialdemokrater ikke«. Og derfor spiste Holger og Helle den aftalte middag i hjemmet på Egernevej. Uden for offentlighedens og fordømmenes evige søgelys.

I DE ERINDRINGSBØGER, der i de senere år har omtalt modeskaberens Holger Blom, er hans homoseksualitet beskrevet med samme respekt som hans talent som modeskaber og hans evne til trofast venskab med dem, han holdt af.

Men forarbejdet til en del af historien om modemanden bag den virkelig internationale Erik Mortensen, der i høj alder stod frem som homoseksuel i sin erindringsbog, *Ej blot til pynt. Et livstykke* fra 1987, havde *Lise Nørgaard* og *Erik Balling* allerede gjort i TV-serien, *Matador*, fra 1979.

Mads Skjerns »fortabte« søn [62|64] Daniel, der søgte væk fra Korsbæk til modemanden hr. Jørn i København og senere til Paris, var nøglefigurer for Erik Mortensen fra Frederikshavn, der kom til Holger Blom i København og senere til Pierre Balmain i Paris for dér at opleve glæden ved moden, modeverdenens frirum for seksualitet og ven- og venindeskaber med andre af begge køn. En frigørelse, der vanskeligt lod sig udspille i den hjemlige andedam med dens jantelov.

A handwritten signature in black ink, reading 'Holger Blom'. The signature is written in a cursive, flowing style with a long horizontal line extending to the right.

Sjældent signerede han sine kreationer. Signaturer spillede først sent en rolle i moden, og de fleste modeskabere havde det direkte forhold til kunden - og kundens omgangskreds. Ingen var i tvivl. Grafologisk er Holger Bloms signatur ikke uden interesse. Den tegner en udtændende energi med styrke i begyndelsen og linearitet i slutningen, der kan vare

evigt, men forsynes med et minuslignende tegn fremfor et punktum, hvor der intet sluttegn behøvedes. En smuk underskrift med stor ensomhed i sjælen.

HOLGER BLOM BLEV IKKE gammel. Han levede hårdt og ubetinget, kompromisløst og måske lidt naivt i sin kærlighed til moden og kønnet.

Men han var flittig, arbejdsom, morsom og selvironisk som mange af det 20. århundredes mandlige modeskabere.

I Danmark var Holger Blom et bitte lille stykke Paris i den hjemlige haute coutures guldalder. Før den tid, hvor der gik rutefly til modens hovedstad hver time året rundt. Og før den tid, hvor rige mænd hellere forærede deres koner en portion sikre aktier i et datterselskab med garanteret afkast eller en bil, der kunne afskrives på firmaregnskabet.

Vist var der noget altmodisch, noget Herman Bangsk over Holger Blom. Hans husholderske Nille serverede altid hans varme mad til ham på sengen: »Han fik stegt lever på sengen«, fortæller Bodil Kjer.

Og når humøret var under 0, eller en influenza havde taget over, modtog han de allernærmeste, liggende på sine sorte silkelagner med en tynd åbentstående kimono i helsilke, mens han med mellemrum stænkede parfume på sit bryst.

De bedste kunder elskede ham også for det - og han elskede deres opmærksomhed og gengældte den. Da en af Bloms muser i 1950'erne fødte sin datter, troppede han prompte op efter hjemkomsten fra fødeklinikken med 24 bleer, egenhændigt broderet med den nyfødtes monogram. En Holger Blom-ble samt mange kreationer fra mesterens hånd bevares i dag på Nationalmuseets dragtsamling i Brede.

Bjarne Kildegaard

Denne artikel blev publiceret første gang som:

Bjarne Kildegaard

Og Kjolen var af Holger Blom. Samvirke juni 1999, side 60-64.

Samtlige fotos er optaget fra Det kongelige biblioteks Billedsamling. De er affotograferet af Bent Mann.

Angivelsen [\[60|61\]](#) markerer sideskift i den først publicerede artikel.

Copyright © 2003 Bjarne Kildegaard & [Dragtpuljen](#)
